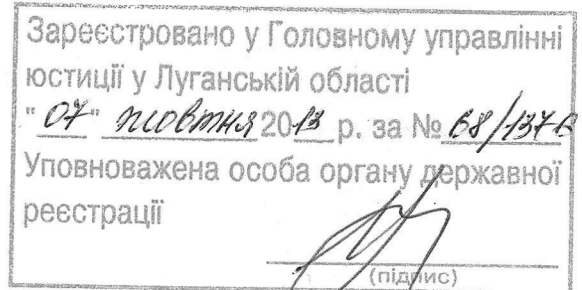

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Департаменту освіти і науки,
молоді та спорту Луганської обласної
державної адміністрації
від "30" вересня 2013 року № 1267

ПОЛОЖЕННЯ про обласні турніри

I. Загальні положення

1.1. Обласний турнір (далі – Турнір) юних біологів, винахідників та раціоналізаторів (навчальний предмет – фізика), географів, економістів, журналістів (навчальні предмети – українська мова і література), інформатиків, істориків, математиків, правознавців, фізиків, хіміків проводяться щороку серед учнів загальноосвітніх і професійно-технічних навчальних закладів.

1.2. Основні завдання Турніру:

- стимулювання творчого самовдосконалення дітей, учнівської молоді;
- виявлення, розвиток обдарованих учнів, надання їм допомоги у виборі професії, залучення їх до навчання у вищих навчальних закладах;
- реалізація здібностей талановитих учнів;
- формування творчого покоління молодих науковців та практиків для різних галузей суспільного життя;
- підвищення інтересу до поглибленого вивчення навчальних, спеціальних та фахових дисциплін, формування у колах учнівської молоді навичок дослідницької роботи;
- популяризація досягнень науки, техніки та новітніх технологій;
- підбиття підсумків роботи факультативів, гуртків, секцій, учнівських наукових товариств;
- активізація всіх форм позакласної та позашкільної роботи з учнями;

підвищення рівня викладання навчальних, спеціальних та фахових дисциплін, фахової підготовки учнів;

залучення професорсько-викладацького складу, аспірантів, студентів вищих навчальних закладів, працівників наукових установ до активної роботи з обдарованою учнівською молоддю;

формування команд для участі в турнірах державного рівня.

1.3. Керівником Турніру виступає Департамент освіти і науки, молоді та спорту Луганської обласної державної адміністрації.

1.4. Організатором Турніру є комунальний заклад «Луганська обласна мала академія наук учнівської молоді» (далі – КЗ «ЛОМАНУМ»).

1.5. Департамент освіти і науки, молоді та спорту Луганської обласної державної адміністрації створює організаційний комітет, призначає експертів-консультантів, а для оцінювання результатів – журі.

II. Організаційний комітет Турніру

Організаційний комітет:

організовує реєстрацію учасників Турніру;

перевіряє наявність і правильність оформлення документів учасників Турніру;

приймає рішення про допуск учнів до участі у Турнірі;

призначає ведучих та лічильну комісію;

готує документацію для проведення Турніру та розповсюджує її по містах та районах області;

сприяє висвітленню результатів Турніру у засобах масової інформації;

бере участь в обговорюванні спірних питань;

бере участь у прийнятті рішення щодо визначення переможців та нагородженні на спільному засіданні з журі.

III. Журі Турніру

3.1. Журі формується організаційним комітетом Турніру із викладачів, наукових співробітників, аспірантів та студентів вищих навчальних закладів III та IV рівнів акредитації, педагогічних працівників тощо. Склад журі затверджується наказом Департаменту освіти і науки, молоді та спорту Луганської обласної державної адміністрації і оголошується у день відкриття Турніру.

3.2. До роботи у складі журі при проведенні змагань можуть залучатися керівники команд, які беруть участь у Турнірі (по одному від команди). Керівники та тренери команд не можуть бути членами журі у тих групах, у яких змагаються їх команди. Зміна складу членів журі під час проведення Турніру не

припускається. У разі неможливості будь-кого з членів журі продовжувати роботу, його протокол вважається недійсним.

3.3. Журі Турніру:

оцінює виступи членів команд Турніру;
надає до організаційного комітету звіти у вигляді протоколів про результати проведення бою.

3.4. Голова журі Турніру:

бере участь у формуванні складу журі;
розподіляє доручення між іншими членами журі;
несе відповідальність за об'єктивність оцінювання рішення задач учасників Турніру;
бере участь у розгляді апеляції учасників Турніру;
вживає заходи, які спрямовані на дотримання цього Положення;
надає науково-методичну допомогу членам журі під час змагань;
затверджує поточні документи про наслідки проведення Турніру.

IV. Експерт-консультант Турніру

Експерт-консультант Турніру:

надає науково-методичну допомогу членам журі під час проведення Турніру;
бере участь у роботі апеляційної комісії;
бере участь у засіданні журі або спільному засіданні журі та організаційного комітету, де має право дорадчого голосу;
бере участь у складанні аналітичних і науково-методичних документів за результатами проведеного Турніру.

V. Учасники Турніру

5.1. У Турнірі беруть участь учні 8-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів.

Для участі у Турнірі подається заявка, затверджена начальником управління (відділу) освіти на адресу організаційного комітету.

5.2. У Турнірі беруть участь команди, що складаються з 3-5 учнів та які є переможцями міських, районних турнірів.

5.3. Особовий склад команди не повинен змінюватися протягом усього Турніру. Команду очолює капітан, який є її офіційним представником під час проведення Турніру.

5.4. Команду супроводжує один керівник. Керівник команди має право брати участь у роботі в складі журі під час проведення Турніру, а також бути

присутнім на змаганнях у якості спостерігача. Керівник команди не є офіційним представником команди на змаганнях і не має права вимагати ознайомлення з протоколами членів журі та лічильної комісії, брати участь в обговоренні результатів Турніру на засіданнях журі, а також при розгляді апеляцій.

VI. Організація та проведення Турніру

6.1. Турнір проводиться за планом-графіком, затвердженим організаційним комітетом, один раз на рік.

6.2. В рамках Турніру проводяться:
жеребкування команд (розподіл по групам);
конкурс капітанів;
півфінальні бої;
фінальні бої.

6.3. Перед початком Турніру проводиться презентація команд. Вона проводиться у довільній формі або з використанням аудіо-, відео- та іншим супроводом і повинна бути пов'язана з назвою команди та фаховою тематикою Турніру. Після презентації проводиться жеребкування, згідно з яким формуються склади груп команд для проведення Турніру.

6.4. Кожний турнірний бій проводиться у 3 дії. У кожній дії команда виступає по черзі в одній з трьох ролей: доповідача (Д), опонента (О) та рецензента (Р).

6.5. У кожному бої Турніру беруть участь 3-4 команди, залежно від загальної кількості команд. Учасники, які під час Турніру виступають від команди, отримують рейтингові бали. Учасники, які в одному із боїв не виступали, вважаються такими, що брали участь у бої, але отримують рейтинговий бал 0. За результатами виступів усіх членів команди оцінюється виступ всієї команди. Протягом турнірного бою члени команди не можуть консультиватися з будь-якою особою, що не є членом команди, всі спірні питання вирішуються ведучим (за згодою журі) з капітанами команд.

6.6. Ролі у першій дії між командами розподіляються за результатами конкурсу капітанів. Завдання для конкурсу капітанів формує журі Турніру і оголошуються ведучим змагань безпосередньо перед початком кожного бою. Коректність проведення конкурсу і правильність відповідей капітанів оцінюється членами журі. Місця, що посіли капітани в конкурсі, обумовлюють порядок черговості обирання ролей у першій дії бою. В усіх групах конкурс капітанів проводиться за однаковими завданнями.

При проведенні конкурсу капітанів порядок відповідей капітанів та завдання конкурсу обирає ведучий бою. Кожен капітан команди в конкурсі має право на одну помилкову або одну повторну відповідь. Якщо капітан

припустив другу помилкову або повторну відповідь, він вважається таким, що вибув з конкурсу. Капітан, який перемагає у конкурсі капітанів, має право першим обирати роль у першій дії змагання.

6.7. Протягом Турніру члени команди вільно спілкуються тільки між собою.

6.8. Доповідач викладає суть розв'язання задачі й отриманий результат, акцентуючи увагу слухачів на основних ідеях і висновках. При цьому бажано використовувати раніше заготовлені малюнки, плакати, фотографії, відеофрагменти, а також демонструвати досліди, якщо задача експериментальна. Доповідач може виступати зі співдоповідачем, який заявляється до початку доповіді.

6.9. Опонент висловлює критичні зауваження до доповіді, пояснює позитивні сторони представленої доповіді, виявляє недоліки і помилки. Опонент повинен утримуватися від коментарів, не пов'язаних з доповіддю. Опонент може виступати зі співопонентом, який заявляється до початку опонування.

6.10. Рецензент дає коротку оцінку виступам доповідача та опонента, визначає, наскільки повно вони впоралися зі своїми обов'язками, аналізує розуміння обговорюваної проблеми доповідачем і опонентом. Рецензент має право ставити запитання і доповідачу, і опоненту. Якщо, за думкою рецензента, опонент не упорався із своєю роллю, то, після відповідного обґрунтування, він може у своєму виступі взяти на себе роль опонента. Рецензент виступає самостійно.

6.11. Спостерігач має право виступати лише у загальній полеміці команд.

6.12. На етапі «Уточнюючі запитання...» команди опонента і рецензента можуть лише уточнювати деталі щойно прослуханого виступу або тих, що стосуються суперечливих та недостатньо висвітлених положень доповіді або опонування. Питання може ставити будь-який член відповідної команди, згідно обраних ролей.

Відповідають на питання тільки ті учасники команди, які виступають від її імені, інші члени команди – тільки з дозволу ведучого.

Запитання і зміст виступів опонента та рецензента не повинні зводитись до викладу власного розв'язання задачі та демонстрації власних експериментів, що є грубим порушенням регламенту. У полеміці обговорюється лише запропоноване доповідачем розв'язання задачі.

Кожен учасник команди протягом одного бою може виступити не більше, ніж 2 рази. Виступами вважаються: участь в якості доповідача, співдоповідача, опонента, співопонента, рецензента. Уточнюючі питання з місця, участь у загальній полеміці виступами не вважаються.

6.13. Після кожного змагання журі виставляє командам оцінки від 3– до 5+ з урахуванням усіх виступів членів команд, їх відповідей на питання та участі у полеміці. Оцінки, що виставлені членами журі, є підставою для підведення особистої та командної першості. Члени журі, які поставили граничні оцінки повинні їх обґрунтувати.

6.14. При оцінюванні виступів членам журі бажано враховувати такі критерії як:

вміння учасників використовувати в своїх виступах термінологічну, нормативно–правову лексику,
аргументованість суджень,
чіткість та логічність виступу,
здатність учасників Турніру працювати в команді,
володіння культурою ведення дискусії.

6.15. При оцінюванні результатів виступу учасників Турніру членами журі використовуються наступні залікові параметри та система обчислення:

«Р – бали». Лічильна комісія всі виставлені командам оцінки переводять в бали Р (Додаток 1).

«ТР_і – сума балів за дію». Середнє значення ЕР_к за кожною категорією к, що здобули команди за дію і, підсумовуються з урахуванням відповідних коефіцієнтів для доповідача, опонента і рецензента, після чого ТР_і округляється до десятих (див. додаток 2).

«SP_j – сума балів за бій». Сума ТР_і за три дії бою для кожної команди представляє суму балів, що здобуває команда в даному бої: $SP_j = TR_{д} + TR_{о} + TR_{р}$. Після підсумовування ТР_і сума SP_j округляється до цілих чисел. Якщо команда грала в двокомандній групі, то для визначення SP_j перед округленням результат необхідно помножити на 1,2.

6.16. Ролі між учасниками команди розподіляються жеребкуванням. Переможець, який набрав максимальну кількість балів, виходить у фінал. У наступних діях бою команди міняються ролями відповідно до схеми (Додаток 3).

Якщо у журі 5 або 6 чоловік, то під час підрахунку балів відкидається одна нижча оцінка, а якщо 7 і більше, то відкидаються дві оцінки: вища й нижча. Члени журі, що поставили крайні оцінки, повинні обґрунтувати їх. Якщо членів журі 4 і менше, то оцінки не відкидаються.

6.17. Регламент боїв (Додаток 4).

6.18. Завданням ведучого є створення умов для нормального проведення бою.

Разом із лічильною комісією ведучий несе відповідальність за вірність перерахунку оцінок в бали і оформлення протоколу лічильної комісії.

6.19. Обов'язки ведучого:

стежити за дотриманням регламенту боїв та не порушувати його;
представляти команди та журі, оголошувати умови задач та оцінки журі;
проводити конкурс капітанів для розподілу ролей в боях;
оголошувати номери задач, які Опонент не може пропонувати

Доповідачу;

стежити за характером запитань і за тим, щоб вони не повторювались;
стежити за дискусією і припиняти її, якщо вона стає неконструктивною;
стежити за поведінкою команд та не допускати консультацій команд із

сторонніми особами;

стежити за тим, щоб члени журі не обговорювали між собою доповідь та виступи команд;

записувати на дошці остаточні результати бою, надані лічильниками, та виставляти в протоколі порядкове місце кожної команди після завершення бою;

стежити за правильністю заповнення протоколів лічильної комісії.

6.20. Ведучий має право:

зупиняти учасника, який порушив регламент бою;

вилучати питання, що повторюються або виходять за межі поставленої у задачі проблеми;

припиняти дискусію, якщо вона стає неконструктивною;

усувати команду від участі в бою, якщо вона постійно порушує правила Турніру або своєю поведінкою заважає проведенню бою (з дозволу членів журі);

усувати з бою спостерігачів та сторонніх осіб, зокрема керівників команд, які не беруть участь у роботі журі, якщо вони своєю поведінкою заважають нормальному проведенню бою.

6.21. Ведучий не має права:

порушувати регламент та правила Турніру;

зупиняти учасників до закінчення часу, відведеного на їх виступ;

якимось чином коментувати, оцінювати виступ і висловлювати свою думку відносно виступів команд до виставлення оцінок членами журі;

пояснювати оцінки членів журі;

ставити спрямовуючі питання;

розв'язувати спірні питання, що не стосуються прав і обов'язків ведучого.

6.22. Виклик на доповідь і відмова від доповіді у ході турнірного бою,

здійснюється наступним чином:

опонент в ході боїв може викликати Доповідача на будь-яку задачу; протягом бою Доповідач може тричі відхилити виклик без штрафних санкцій. При кожній наступній відмові сума балів за дію доповідачеві зменшується шляхом помноження на коефіцієнт (Додаток 5).

VII. Визначення та нагородження переможців Турніру

7.1. Учасники фіналу забезпечують собі дипломи III ступеня і змагаються за диплом I, II ступеня. Диплом I ступеня присуджується лише одній команді. Інші команди отримують дипломи учасників.

7.2. Число команд-переможців не може перевищувати 50 % від загального числа команд Турніру (коли загальна кількість команд більш, ніж чотири), за винятків, якщо декілька команд має однакову кількість балів. Такі випадки виносяться на обговорення членів журі та організаційного комітету.

7.3. Команди-переможці нагороджуються дипломами Департаменту освіти і науки, молоді та спорту Луганської обласної державної адміністрації I, II, та III ступенів, а при наявності коштів – і цінними подарунками.

7.4. Переможці в особистій першості визначаються після закінчення фінальних боїв за індивідуальним рейтингом IR. Індивідуальний рейтинг складається із суми балів, набраних членом команди в успішних виступах у боях.

7.5. Виступ члена команди в якості доповідача, опонента чи рецензента вважається успішним, якщо всі оцінки, взяті до уваги (без урахування відкинутих оцінок) вищі ніж 3+.

В успішних виступах член команди за кожну оцінку, виставлену членами журі, набирає наступну кількість балів:

за оцінку „5+” - 3 бали,

за оцінку „5” – 2 бали,

за оцінку „5-” – 1 бал.

7.6. Найвищий індивідуальний рейтинг NIR служить основною підставою для визначення переможців в особистій першості. Учасник, що набрав найвищий індивідуальний рейтинг, отримує диплом I ступеня в особистій першості. Всі учасники, у яких IR вище, ніж 0,7 від NIR, є переможцями і отримують дипломи II та III ступеня в особистій першості в залежності від IR. Учасники, що мають IR вищий за 0,5 від NIR відзначаються грамотами за успішний виступ на Турнірі.

7.7. Учасники Турніру можуть бути нагороджені заохочувальними дипломами (за рішенням журі), спеціальними призами благодійних фондів, спонсорів тощо.

VIII. Апеляція

8.1. Команди Турніру у разі виникнення питань мають право після завершення боїв подавати апеляцію у письмовій формі в організаційний комітет Турніру.

Подання апеляції можливе лише капітаном команди протягом однієї години після закінчення бою.

8.2. Апеляція повинна містити:

виклад факту порушення;

посилання на пункти цього Положення, що порушено;

посилання на відзначення іншою командою або командами факту порушення.

8.3. Рішення про розгляд апеляції приймається організаційним комітетом. У разі ухвалення рішення про розгляд апеляції, її зміст повинен бути розглянутий головою журі та організаційним комітетом у присутності експерта-консультанта.

8.4. Для проведення апеляції оргкомітетом створюється апеляційна комісія. Рішення апеляційної комісії фіксується у протоколі засідання цієї комісії.

IX. Фінансові умови Турніру

9.1. Фінансування Турніру здійснюється за рахунок асигнувань, передбачених в обласному бюджеті.

9.2. Для забезпечення підготовки та проведення Турніру в установленому порядку можуть залучатися благодійні внески, спонсорська допомога та інші надходження, не заборонені законодавством України.

Директор Департаменту

І.І. ЦИМБАЛ

Додаток 1
до Положення про обласні
турніри (абзац перший
пункту 6.15)

Оцінка	5+	5	5-	4+	4	4-	3+	3	3-
Бали	53	50	47	43	40	37	33	30	27

Додаток 2
до Положення про обласні
турніри (абзац другий
пункту 6.15)

з/п	Категорія	Коефіцієнт		
		Доповідач	Опонент	Рецензент
1.	Науковість	3	2	1
2.	Полеміка (Аналіз)			
3.	Культура виступу			

Додаток 3
до Положення про обласні
турніри (пункт 6.16)

Команди	I	II	III
Трьохкомандний бій			
1	Д	Р	О
2	О	Д	Р
3	Р	О	Д
Чотирьохкомандний бій			
1	Д	С	Р
2	О	Д	С
3	Р	О	Д
4	С	Р	О

Додаток 4
до Положення про обласні
турніри (пункт 6.17)

№ з/п	Найменування дій	Кількість часу, що надається (у хвилинах)
1.	Опонент пропонує Доповідачеві задачу для рішення	0,5
2.	Доповідач приймає чи відхиляє виклик	1
3.	Підготовка до доповіді	2
4.	Доповідь	5
5.	Уточнюючі питання Опонента до Доповідача та відповіді Доповідача	2
6.	Підготовка до опонування	2
7.	Виступ Опонента	4
8.	Полеміка між Доповідачем та Опонентом	2
9.	Уточнюючі запитання Рецензента Доповідачу та Опоненту, відповіді Доповідача і Опонента	2
10.	Підготовка до рецензування	1
11.	Рецензування	3
12.	Полеміка Доповідач - Опонент - Рецензент	3
13.	Загальна полеміка команд	по 1
14.	Заключне слово Доповідача, Опонента, Рецензента	по 0,5
15.	Уточнюючі запитання членів журі	2
16.	Виставлення оцінок	1
17.	Слово журі	до 3

Додаток 5
до Положення про обласні
турніри (абзац другий
пункту 6.22)

Число відмов	Коефіцієнт					
	1	0,93	0,86	0,79	0,72	0,65
півфінал	від 1 до 2	3	4	5	6	7 і більше
фінал	1	2	3	4	5	